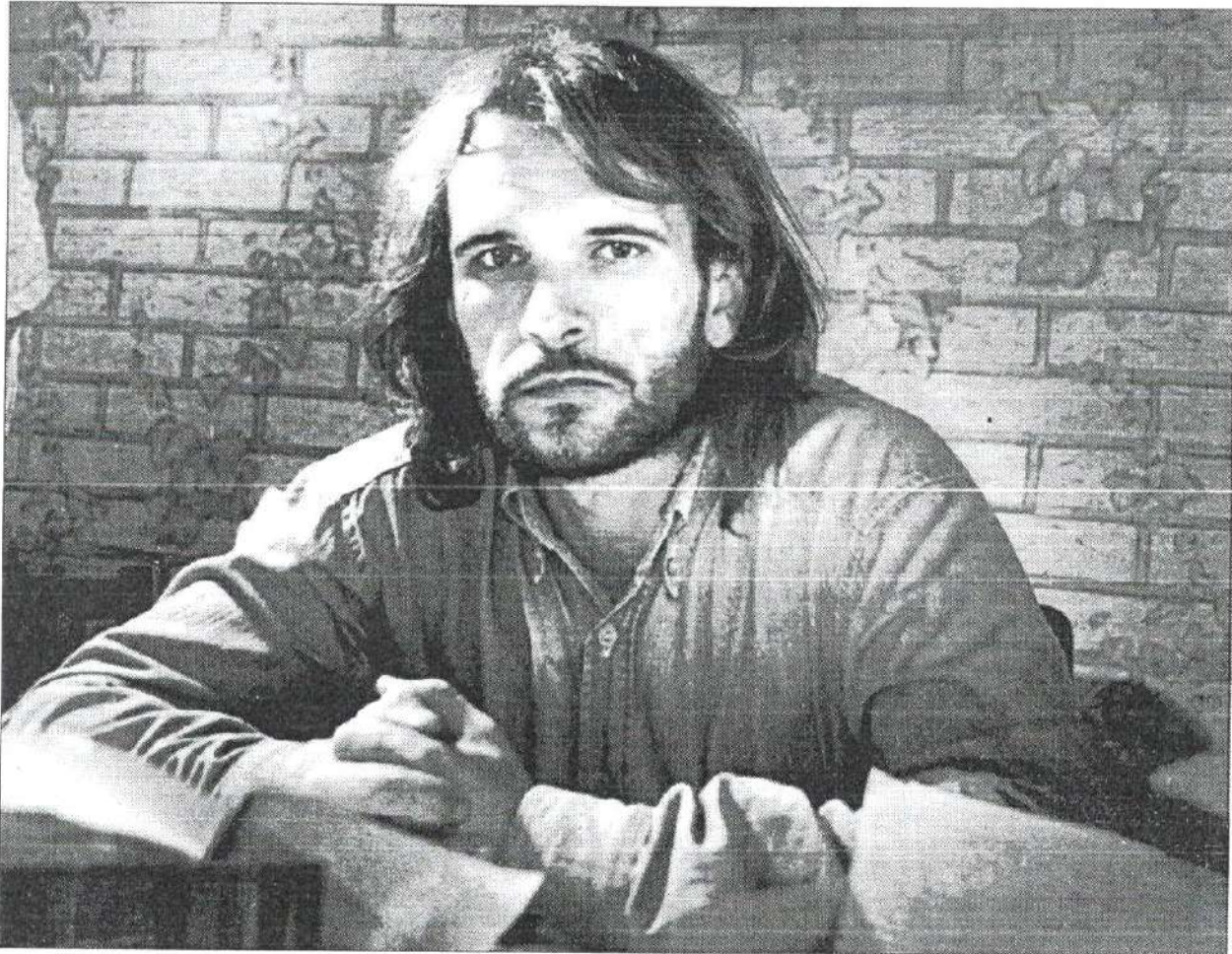

ІМ'Я: ОЛЕСЬ УЛЬЯНЕНКО

Народився 1962 року на Полтавщині у місті Хоролі. Закінчивши середню школу, вчився у медичному училищі, потім у Миколаївському мореходному. З 1983 року мешкає в Києві. Автор романів «Сталінка» (1994 р.), «Зимова повість» (1995 р.), «Вогненне коло» (1997 р.). Лауреат премії журналу «Сучасність», міжнародної літературної премії «Благовіст» та малої Державної премії імені Т.Г. Шевченка (1997 р.).

БРАК КУЛЬТУРИ ПОРОДЖУЄ БРАК СОВІСТІ

— Колиє Анна Ахматова, дізнавшись про арешт майбутнього лауреата Нобелівської премії Іосифа Бродського, якого судили за «дармоїдство», вигукнула: «Яку біографію-роблять цьому рудому!» Зараз би сказали інакше — імідж. Але зміст залишається той же самий. Інколи цей імідж іде попереду самого таланту, провокуючи інтерес до особи, а потім вже до творчості цієї особи. Як ти ставишся до безлічі пліток навколо твого імені та до намагань молодих літераторів створити собі ім'я на скандалах?

— Є імідж штучний, а є справжній, коли людина працює, живе, не задумуючись, який в неї імідж. Вона просто живе. Письменникові Андрію Кондрацюку, приміром, немає потреби створювати імідж, бігаючи по «куліварках», де збираються літератори, що переймаються проблемами власної слави і популярності. Так само не треба підігрівати інтерес до

себе і Павлу Загребельному. Його книги — то й є його імідж.

Люди, які прагнуть все загнати під якісь штампки, придумують їх і мені, називаючи то божжем української літератури, то монахом. Інші взагалі приписують якийсь демонізм.

— І що з цього правда, а що вимисел?

— Те, що з 1983 року я мешкаю в Києві без прописки, а мої романи написані на горищах покинутих будинків і в брудних робітничих гуртожитках — то є правда. І те, що я уникаю галасливих товариств і прагну самотності, — теж правда. А в іншому... Людину важко запхати в якісь рамки. У житті все набагато складніше.

— Коли ти вперше відчув себе письменником?

— Ще в дитинстві, як тільки навчився читати. Мені вже

тоді кортіло розповідати людям свої цікаві історії. Десь з другого класу я і почав шось шкрябати у шкільному зошиті. Потім, юнаком, вирішив, як бабця, стати лікарем. Але невдовзі відчув себе мандрівником — і подався до мореходки, щоб потім вже остаточно зрозуміти, що моя доля — то література.

— Багато письменників входять в літературу як поети. Ти відразу «вистрелив» романом, влучивши в десятку. Чи був у тебе інший, поетичний період творчості?

— Звичайно, був. Я починав з дуже довгих поем, написаних російською мовою, дуже світлих і оптимістичних за змістом.

— Автор «Сталінки» — роману, в якому, здається, нагромаджений весь негатив нашого сьогодення, і раптом оптиміст! У що ж ти віриш?

— Я вірю в Бога, і в цьому

моєму оптимізм. Людина кожний день чекає чуда. А чудо є — воно вже в тому, що ти живеш, що їде дощ, що птах летить... Треба зрозуміти й осягнути це, і тоді менше буде стогону і претензій до людства. Мені хочеться писати світлі речі, не такі, як «Сталінка» чи «Вогненне коло», але я не можу збрехати. Сьогодні я бачу світ таким, який він є.

— Що заважає тобі жити і працювати?

— Відсутність належних умов, невлаштованість у житті.

— Кажуть, що всі найгеніальніші речі митці створюють на голодний шлунок...

— Коли в тебе болітиме зуб, ти будеш думати тільки про те, як вгамувати цей біль. Так і тут — через «житлове питання» розпалася перша сім'я, не створена друга. Мені 35 років. У моєму віці люди мають вже дорослих дітей, а я не маю

даху над головою. Отримав малу Шевченківську премію, думаю, що закриюся і гроші, роздавши по кілька борги, зможу прожити рік, а потім й написати наступний роман, який вже я відчуваю. Він, як сон, що прийшов, має його переповістків чинники з високих кватирок поманили мене приміщенням. Повіривши у можливість її отримати, я втратив безліч часу на ходіння по станціях. Обійняти виявляється цяцянками. Немає ні грошей, ні часу, роман залишається у думках.

— Після присудження малої Шевченківської премії велось виконувати часом і представницьку роль. Не обидва вона тебе, не вибила колії?

— Зараз я подивився на те, що відбувалося, з боку і сказати, що заходи в Києві де Президент країни виступав лауреатом премії, цілком раціональні. Саме так має бути, аби давати про культуру і мистецтво, пропагувати їх. Але потім. Що було потім? Із мною плав письменників рухався по Дніпру. Десять тисяч суцільної пиятики й публіцистичних балачок. І вел ця не дуже реза компанія вилазила на берег і, бачи себе в груді, заявляла: «Ого, роде, ми ваша еліта!». Ця дорога перетворилася в театральне шоу, бути учасником якого соромно.

— У тебе є друзі?

— Серед літераторів і митців взагалі є. Вони або з журналістського кола, або це люди, далекі від літератури — говці, «човники» тощо.

— У кожному поколінні літераторів є люди, чий талант залишився невоєнотребуваним. Згадав Аджарія Кондратюка — прекрасного стиліста, цікавого спостережливого письменника. Ровесник Мушкетєра, Др. Шевчука, він залишився на межі великої літератури. Тільки пер, коли життя прожито, він виділяється в літературній журі. Інакше скаменувши, починає кувати цього самотнього письменника. Чому так відбувалося, чи не може зараз повторитися ж саме серед твоїх сучасників?

— Звичайно, може. Прізвище на? Масова безкультури яка відбувається, як в дзвіні, і в українській інтелігенції. Де тільки збирається літератори, а там починається не інтриги навіть, а шахраї. Брак культури породжує брак совісті.

Коли у Юрія Андруховича запитали: «Що буде, якщо український письменник отримає Нобелівську премію?», він відповів: «Я йому не дрю». Отож, наступному лауреату малої Шевченківської премії я теж не заздрю, бо чув вітання «доброзичливців» на собі.

Бесіду
Світлана БОЖИЧ

•••

НА ЗНІМКУ: Олесь УЛЬЯНЕНКО
Фото Анатолія АФАНАСЬОВА